

IDEAHL Hanke-esittely

IDEAHL

Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

The project: "Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living" (IDEAHL) has received funding by the Horizon Europe Framework Programme under GA 101057477

SeAMK - Seinäjoki University of Applied Sciences

Funded by
the European Union

TERVETULOA
KUULOLLE JA
KESKUSTE-
LEMAAN!

SeAMK

Ohjelma:

klo 13.00–13.30 Tervetuloa & IDEAHL-hankkeen esittely

klo 13.30–13.45 Ajankohtaista

klo 13.45–13.55 Tauko

IDEAHL-tutkimuksen tuloksia ja niistä keskustelua

klo 13.55–14.15 Mitä on (digitaalinen) terveyden lukutaito?

klo 14.15–14.35 (Digitaalisen) terveyden lukutaidon mittaaminen ja tasot EU:n jäsenmaissa

klo 14.35–14.45 Kysymyksiä ja keskustelua tuloksista

The Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living (IDEAHL, 2022–2024)

IDEAHL
Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

- SeAMK on osatoteuttajana Horizon Europe (CSA) rahoitteisessa IDEAHL-hankkeessa, jossa on mukana 16 eri kumppania kymmenestä EU:n jäsenvaltiosta sekä yhteistyötaho Australiasta.
- Hanke tukee kansalaisten (digitaalisen) terveyden lukutaitoa sekä digitaalista voimaantumista edistäen kansalaisten aktiivista terveellistä elämää.
- Tarkoituksena on lisätä EU:n kansalaisten mahdollisuuksia käyttää aktiivisemmin digitaalisia välineitä oman terveyden ja hyvinvoinnin seurantaan.

IDEAHL konsortio

CSPA/FICYT/SESPA koordinaattori

Mälardalen
University (MDH)

Consulta Europa Projects and Innovation (CE)

European Institute of Women Health
(EIWH)

ADIPER-Socio-sanitary services (ADIPER)

Cáritas Coimbra (CDC)

E-SENIORS (E-SENIORS)

All Digital-Digital Skills Across Europe (All
Digital)

Central European Initiative (CEI)

Seinäjoki University of Applied Sciences
(SeAMK)

Institute for older care and sheltered house services
(ISRAA)

Ministry of Labour, Health, Social, Family
Affairs and Integration of the Free and
Hanseatic City of Hamburg (MLHSA)

University College of Northern Denmark (UCN)

Royal Melbourne Institute of Technology
(RMIT)

CONSULTA EUROPA
SMART • SOCIAL • SUSTAINABLE

SERVICIO DE SALUD
DEL PRINCIPADO DE ASTURIAS

GOBIERNO DEL
PRINCIPADO DE ASTURIAS
CONSEJERÍA DE SALUD

UNIVERSITY COLLEGE
OF NORTHERN DENMARK

RMIT
UNIVERSITY

Eurohealth

Funded by
the European Union

IDEAHL
Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

Päätavoitteet

- Kehittää ja testata uusia malleja ja lähestymistapoja, joilla voidaan edistää terveyden lukutaitoa ja digitaalista terveyden lukutaitoa.
- Kehittää yhdessä kokonaisvaltainen ja inklusiivinen (digitaalisen) terveyden lukutaidon strategia EU:lle

IDEAHL - Tavoitteet

IDEAHL
Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

Työpaketit

- **WP 1** Kartoittaa terveyden lukutaitoon liittyvää tutkimusta ja käytäntöjä Euroopassa sekä muualla
- **WP 2** EU:n terveyden lukutaidon strategian yhteiskehittäminen
- **WP 3** EU:n terveyden lukutaitostrategian implementointi, seuranta ja arviointi
- **WP 4** Strategian inklusiivisuus, eettiset kysymykset ja yksilönsuoja
- **WP 5** Levittäminen ja hyödyntäminen
- **WP 6** Hankehallinto, koordinointi ja laadun varmistus

IDEAHL
Improving Digital Empowerment for Active Healthy Living

Ajankohtaista

IDEAHL-YHTEISKEHITTÄMISEN ETÄTYÖPAJAT

1. Yhteiskehittämisen työpaja sote-ammattilaisille **8.3.2023 klo 14.00–16.00:** **(Digitaalisen) terveyden lukutaidon osaamisvaatimukset**

- Mitkä ovat potilaiden ja asiakkaiden osaamisvaatimukset? Mitä haasteita ja esteitä nämä aiheuttavat?
- Mitä ratkaisuja on esitetyille haasteille ja esteille?

2. Yhteiskehittämisen työpaja sote-ammattilaisille **29.3.2023 klo 14.00–15.15:** **(Digitaalisen) terveyden lukutaidon edistäminen**

- Sote-opiskelijoiden opetus ja jatkokoulutus
- Sote-ammattilaisten tukeminen ja kouluttaminen
- (Digitaalisen) terveyden lukutaidon eettiset näkökulmat ja interventiot

**ILMOITTAUDU MUKAAN!
OHJELMA JA ILMOITTAUTUMISLINKKI
CHATISSA!**

Käsitemääritelmät & Terveysten lukutaidon merkitys

TERVEYDEN LUKUTAITO

HEALTH LITERACY - HL

”Terveysten lukutaito pitää sisällään yksilön tiedot ja taidot etsiä, arvioida, ymmärtää ja soveltaa terveyteen liittyvää tietoa jokapäiväisissä päätöksissä liittyen terveydentilaan, sen ylläpitämiseen, sairauksien ennaltaehkäisyyn sekä sairaanhoitoon”.

DIGITAALINEN TERVEYDEN LUKUTAITO

DIGITAL HEALTH LITERACY - dHL

*Digitaalinen terveyden lukutaito puolestaan viittaa yksilön kykyyn **hakea tätä tietoa digitaalisesti** (Norman & Skinner, 2006).*

TERVEYDEN LUKUTAIDON KOLME TASOA

Toiminnallinen terveyden lukutaito tarkoittaa luku- ja kirjoitustaitoa joita yksilö tarvitsee arjen tilanteissa toimimiseksi.

Vuorovaikutuksellisella terveyden lukutaito viittaa taitoihin, joiden avulla yhdessä sosiaalisten taitojen kanssa voidaan osallistua aktiivisesti arjen tilanteisiin, poimia tietoja ja muodostaa merkityksiä vuorovaikutuksesta sekä soveltaa sitä muuttuviin olosuhteisiin.

Kriittinen terveydenlukutaito muodostuu korkeammista kognitiivisista taidoista, joita yhdessä sosiaalisten taitojen kanssa voidaan soveltaa tiedon kriittiseen analysointiin ja tämän avulla elämäntilanteiden parempaan hallintaan.

TERVEYDEN LUKUTAITO TERVEYDEN DETERMINANTTINA

Yksilön heikko terveyden lukutaito on yhteydessä mm:

- Epäsuotuisaan terveystyöskäytymiseen
- Heikompaan sairauksien itsehoitoon
- Heikompiin taitoihin tulkita terveystiedettä
- Lisääntyneeseen sairaalahoitoon tarpeeseen
- korkeampaan kroonisten sairauksien riskiin

Terveyden determinantti (määrittäjä):

Yksilöllinen, sosiaalinen, rakenteellinen tai kulttuurinen tekijä, joka vaikuttaa terveyteen joko positiivisesti tai negatiivisesti.

(Sørensen ym., 2015; Berkman ym., 2011; Kickbusch ym., 2013)

TERVEYDEN LUKUTAITO TERVEYDEN DETERMINANTTINA

Heikompaan terveyden lukutaitoon yhteydessä ovat mm:

- Sosioekonomisen asema
- Maahanmuuttajatausta
- Korkea ikä

Heikosta terveyden lukutaidosta kärsivät eniten henkilöt, jotka ovat muutenkin terveytensä kannalta epäedullisessa asemassa yhteiskunnaassa.

(HLS EU Consortium, 2012; Wångdahl ym., 2014; Quenzel ym., 2016; Mantwill & Schulz, 2017).

TERVEYDEN LUKUTAITO JA SAAVUTETTAVUUS

- **Pärjätäkseen kompleksisissa tietoympäristöissä**, esiintyvän tiedon kanssa ja tehdäkseen luotettavaan tietoon perustuvia terveysvalintoja, ihmisiltä vaaditaan hyvää terveyden lukutaitoa
- **Terveyden lukutaidon riittävyys** on aina tilannekohtaista ja riippuu toimintaympäristöstä
- **Kyse ei ole ainoastaan yksilöiden kyvyistä**, vaan myös palveluiden saavutettavuudesta.

Jos esim. sivusto on saavutettava ja se käyttää ymmärrettävää ja selkeää kieltä, heikompikin terveyden lukutaito voi riittää.

TERVEYDEN LUKUTAITO SUOMESSA

Miten terveyden lukutaito on huomioitu Suomessa?

- Terveystiedon perusopetuksen opetussuunnitelma
- Lukion terveystiedon opetussuunnitelma
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimintasuunnitelma
- Osana kansallista lukutaitostrategiaa

TERVEYDEN LUKUTAIDON TASOT SUOMESSA

TUTKIJA	MITTARIT	KOHDERYHMÄ
Eronen ym., 2018	HLS-EU-Q16 -mittari	Yli 75-vuotiaat: <ul style="list-style-type: none"> • 12 % arvioi terveydenlukutaitonsa erinomaiseksi, • 51 % riittäväksi, • 32 % ongelmalliseksi • 5 % riittämättömäksi
Paakkari ym., 2020	HLSAC -mittari	13–15-vuotiaat: <ul style="list-style-type: none"> • 34 % arvioi terveyden lukutaitonsa korkeaksi • 57 % hyväksi ja • 9 % heikoksi
Summanen ym., 2021	55 osainen kyselylomake	15–16-vuotiaat: <ul style="list-style-type: none"> • 9 % erinomainen • 23 % hyvä • 34 % tyydyttävä • 17 % matala • 5 % heikko terveyden lukutaito
Hirvonen, 2015	EHIL -mittari	Kutsuntaikäiset nuoret miehet, <ul style="list-style-type: none"> • 29 % arvioi terveyden lukutaitonsa korkeaksi • 48 % perustasoiseksi • 22 % matalaksi
Nurmeksela, 2022	HLS-EU-Q16 -mittari	19-94-vuotiaat <ul style="list-style-type: none"> • 81,2% erinomainen tai riittävä • 18,8% ongelmallinen tai riittämätön terveyden lukutaito

Huomioi:
Lukuisat erilaiset mittarit ja kohderyhmät.
Tulosten heikko vertailukelpoisuus.
Subjektiiivisuus (itsearvio).

(DIGITAALISEN) TERVEYDEN LUKUTAIDON MITTAAMINEN JA TASOT

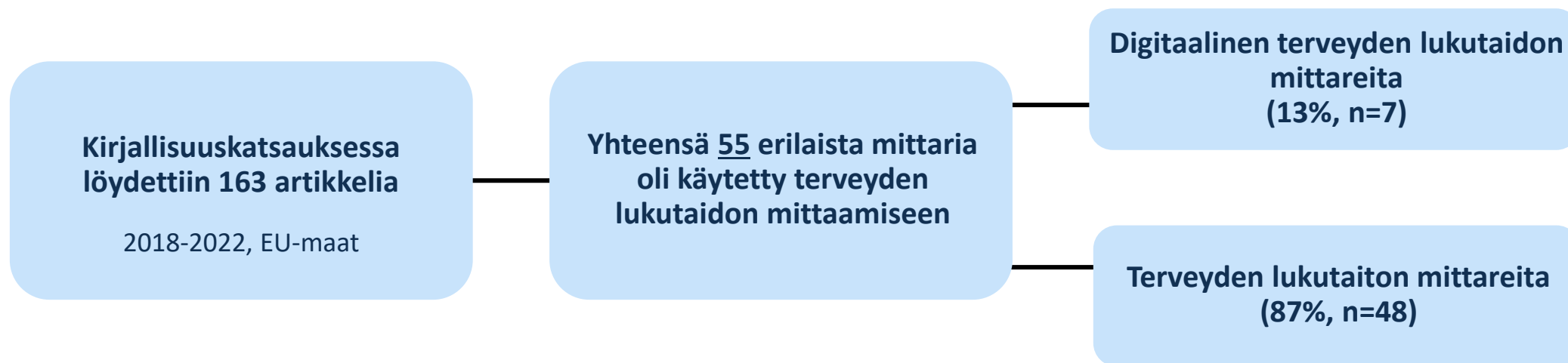
IDEAHL –hankkeen kirjallisuuskatsauksen tuloksia

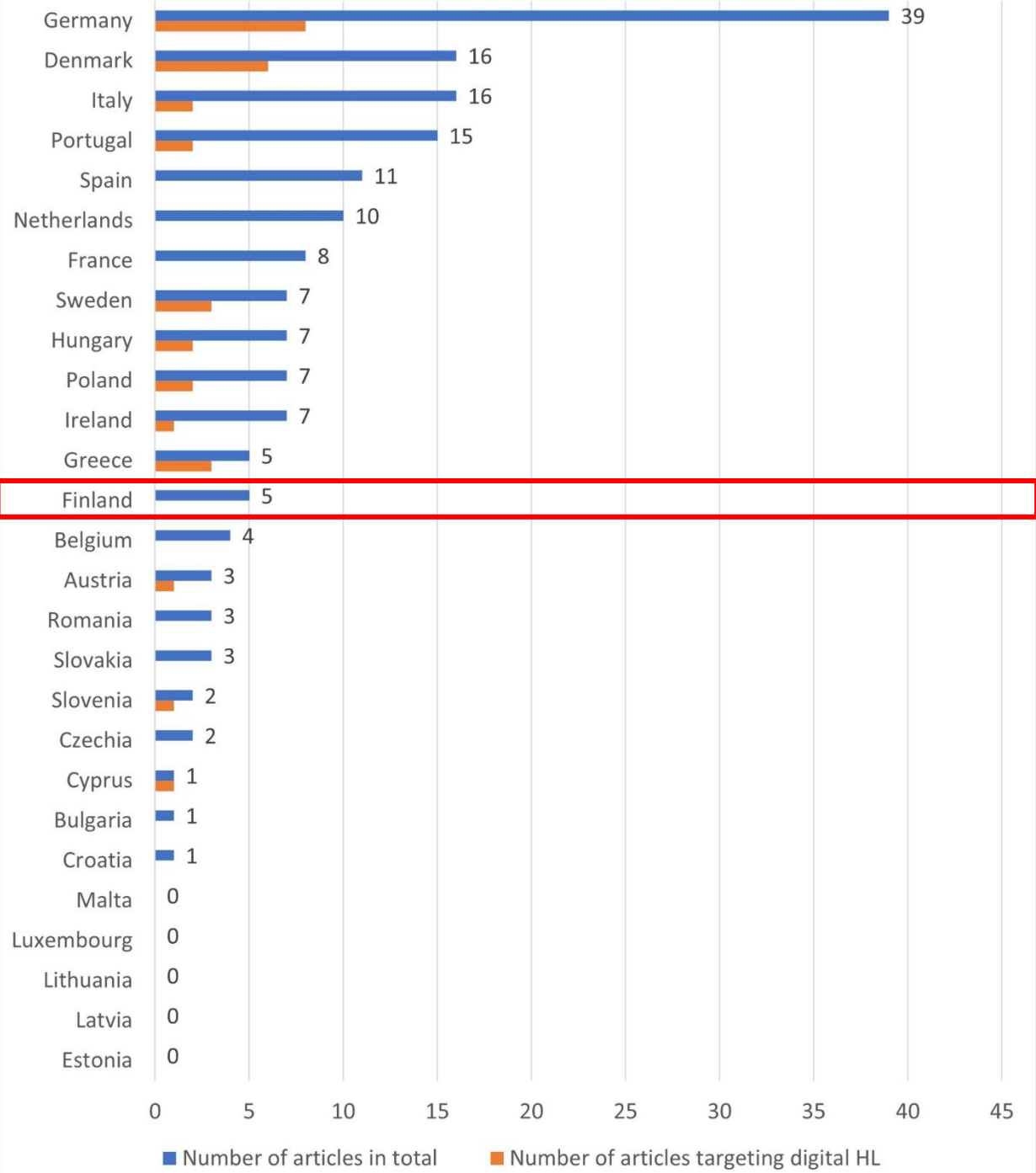

TERVEYDEN LUKUTAIDON MITTAAMINEN

Terveyden lukutaidon mittareiden määrä haastaa

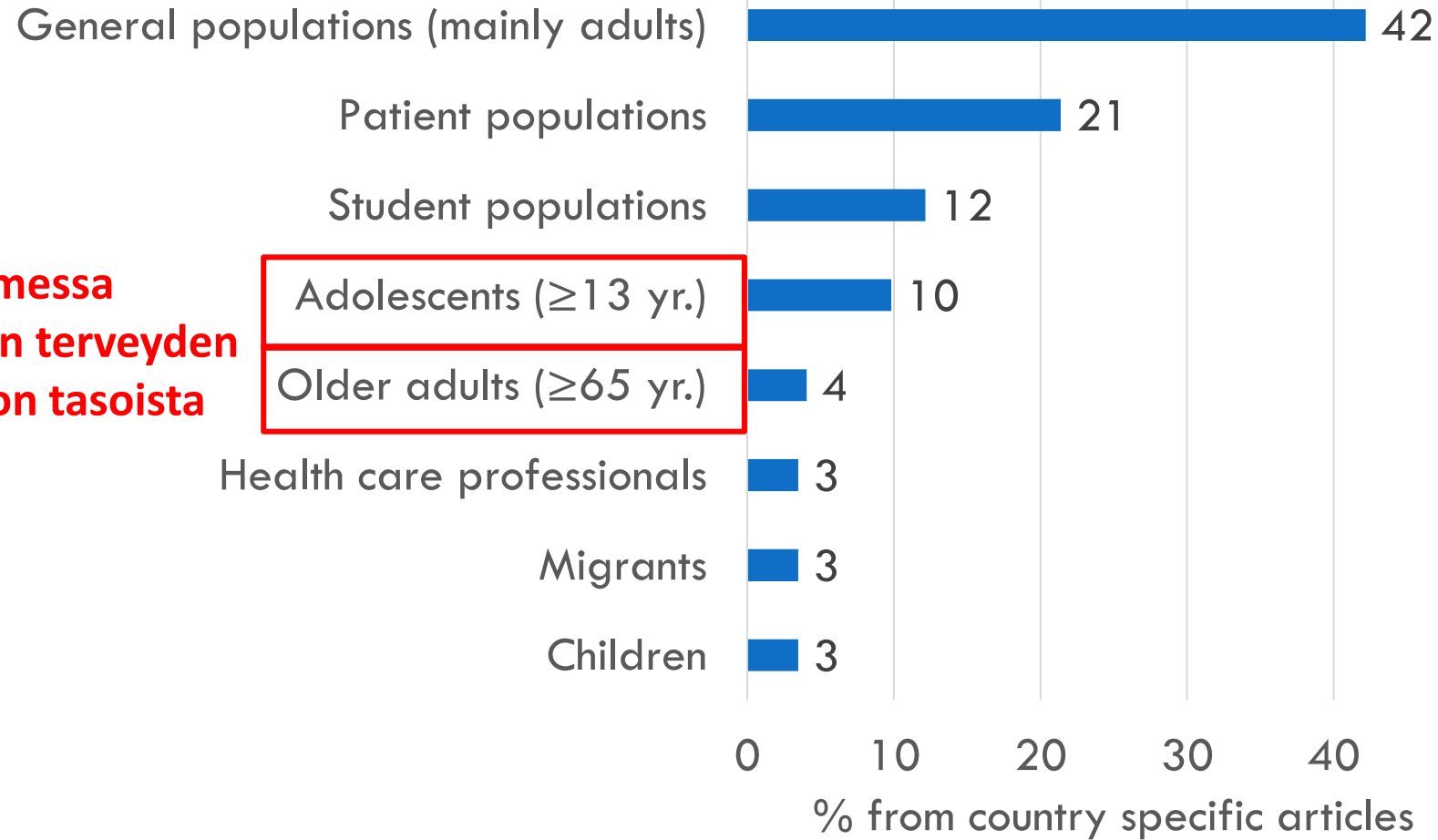
- IDEAHL –hankkeen kirjallisuuskatsauksessa tutkittiin terveyden lukutaidon tasoja ja mittareita Euroopassa.

TERVEYDEN LUKUTAIDON JA DIGITAALISEN TERVEYDEN LUKUTAIDON TASOJEN JA MITTAREIDEN TUTKIMUS EU- MAISSA 2018- 2022

TUTKIMUSTEN KOHDERYHMÄT 2018-2022

Suomessa
Huom! Vain terveyden lukutaidon tasoista

(DIGITAALISEN) TERVEYDEN LUKUTAIDON TASOT

Tutkimusta terveyden lukutaidon tasoista ja mittareista tehdään lähes kaikissa EU-maissa

- Väestötason tutkimuksia vasta harvoissa maissa.
- Noin viidennes tutkimuksesta koskee digitaalista terveyden lukutaitoa.
- Digitaalisen terveyden lukutaidon tasoja tutkittu vain muutamassa EU-maassa (2018-2022).

(DIGITAALISEN) TERVEYDEN LUKUTAIDON TASOT

Yhteenvedon tekeminen terveyden lukutaidon tasoista on haastavaa

- Tutkimuksissa pienet otoskoot
- Lukuisat erilaiset mittarit
- Monet erilaiset kohderyhmät erityispiirteineen (ikäryhmät, sosioekonominen asema, terveys ym.)
- Edustavimpien laajamittaisten artikkeleiden (n=15) perusteella ongelmallisen tai riittämättömän terveyden lukutaidon yleisyys on noin **40 ± 13 %**.

(DIGITAALISEN) TERVEYDEN LUKUTAIDON EDISTÄMINEN

Suosituksia hyvistä käytännöistä:

- Koulutus
- Ryhmätyö
- Selkokieliisyys / selkeä viestintä
- Asiayhteyteen/toimintaympäristöön liittyvä oleellinen tieto
- Mahdollisuus tutkia ja soveltaa eri näkökulmia
- Riittävästi aikaa integroida ja soveltaa oppimista
- Organisaatiovalmius /-tuki
- Tutkimusperustaisuus

Funded by
the European Union

SeAMK

ALUEELLINEN TAPAHTUMA (WP5) 3/4.5.

(DIGITAALISEN) TERVEYDEN LUKUTAIDON EDISTÄMISEEN LIITTYVÄT HYVÄT KÄYTÄNNÖT

IDEAHL-hankkeen kirjallisuuskatsauksen tuloksia (digitaalisen) terveyden lukutaidon hyvistä käytänteistä ja keskustelua näiden hyödyntämisestä Etelä-Pohjanmaalla. Vierailevia terveyden lukutaidon asiantuntijoita.

KYSYMYKSIÄ JA KESKUSTELUA TULOKSISTA

1. Mitä ajatuksia on (digitaalisen) terveyden lukutaidon tutkimuksesta ja sen tuloksista?
2. Miten (digitaalinen) terveyden lukutaito tulisi huomioida hyvinvointialueen sote-palveluiden suunnittelussa ja päätöksenteossa?

TILAISUUDEN
JÄLKEEN TÄMÄ
ESITYS LÖYTYY
HANKESIVUILTA

**LISÄ-
TIETOA**

SeAMK

- Katja Valkama, projektipäällikkö, katja.valkama@seamk.fi
- Merja Hoffrén-Mikkola, projektiasiantuntija, merja.hoffren-mikkola@seamk.fi
- Aino Alaverdyan, projektiasiantuntija, aino.alaverdyan@seamk.fi
- Mika Uitto, projektiasiantuntija, mika.uitto@seamk.fi

JULKAISUT

- [1. SeAMK partnerina laajassa Horisontti-hankkeessa digitaalisen terveyslukutaidon kehittämiseksi.](#)
- [2. Terveiden lukutaito osallisuuden edistäjänä.](#)
- [3. Terveiden lukutaito sote-uudistuksessa.](#)

[IDEAHL – Improving digital empowerment for active healthy living](#)